

PWYLLGOR GWASANAETHAU DEMOCRATAIDD

Cofnodion y cyfarfod hybrid a gynhaliwyd ar 4 Tachwedd 2025

YN BRESENNOL:	Y Cynghorydd Keith Roberts (Cadeirydd) Y Cynghorwyr Non Dafydd, Carwyn E Jones, Gwilym O Jones, Ken Taylor
WRTH LAW:	Pennaeth y Gwasanaethau Democratiaidd Swyddog Pwyllgorau (SC)
YMDDIHEURIADAU:	Y Cynghorydd Llio A Owen (Is-gadeirydd) Y Cynghorydd Dylan Rees Rheolwr Dysgu a Datblygu Adnoddau Dynol

1. DATGANIAD O DDIDDORDEB

Ni dderbyniwyd yr un datganiad o ddiddordeb.

2. COFNODION

Cyflwynwyd cofnodion drafft cyfarfod blaenorol y Pwyllgor a gynhaliwyd ar 25 Mehefin 2025 a chadarnhawyd eu bod yn gywir.

3. COMISIWN DEMOCRATIAETH A FFINIAU CYMRU - ADRODDIAD BLYNYDDOL DRAFFT AR GYDNABYDDIAETH ARIANNOL 2026-2027

Cyflwynwyd - adroddiad gan y Pennaeth Gwasanaethau Democratiaeth mewn perthynas â'r uchod.

Adroddodd y Pennaeth Gwasanaethau Democratiaeth mai hwn yw adroddiad blynyddol drafft cyntaf y Comisiwn a'i fod yn destun ymgynghoriad tan 18 Tachwedd 2025. Bydd fersiwn terfynol yn cael ei gyhoeddi erbyn diwedd y flwyddyn galendr.

Nodwyd bod y Comisiwn yn bwriadu cynyddu'r gydnabyddiaeth ariannol i aelodau ond y mae wedi cadw at yr un fframwaith â'r panel annibynnol blaenorol ar gydnabyddiaeth ariannol. Mae'r Comisiwn yn bwriadu blaenoriaethu a diwygio'r fframwaith cyn yr etholiadau llywodraeth leol nesaf, yn barod ar gyfer yr adroddiad blynyddol y flwyddyn nesaf.

Cyfeiriwyd at y newidiadau arfaethedig i'r cyflog sylfaenol a delir i aelodau ar hyn o bryd ynghyd â'r cyflogau uwch a dinesig ar gyfer 2026/27. Bydd y cyflog sylfaenol yn cynyddu 6.4%, yn unol â'r Arolwg Blynyddol o Orlaw ac Enillion (ASHE), ac felly bydd rhaid ymorol am gynnydd o £63,000 yng nghyllideb y Cyngor.

Amlinellodd y Pennaeth Gwasanaethau Democrataidd flaenoriaethau'r Comisiwn ar gyfer y flwyddyn i ddod. Cyfeiriodd at y taliadau i aelodau cyfetholedig ac aelodau lleyg a dywedodd nad oedd y lwfansau wedi cynyddu ers rhai blynyddoedd. Nodwyd bod Llywodraethu Cymru wrthi'n adolygu'r gydnabyddiaeth ariannol i aelodau cyfetholedig ac aelodau lleyg, ac y bydd y Comisiwn yn ystyried canlyniad yr adolygiad hwnnw.

Cafwyd trafodaeth ar fwriad y Comisiwn i ymgynghori ar p'un a ddylid darparu cydnabyddiaeth ariannol i aelodau'r Cydbwyllgorau Corfforaethol (CJC) i adlewyrchu eu hymrwymadau a chyfrifoldebau ychwanegol.

Fe wnaeth y Pwyllgor ystyried penderfyniadau drafft y Comisiwn ar gyfer 2026 i 2027 a PHENDERFYNWYD awdurdodi swyddogion i ymateb i'r ymgynghoriad yn unol â thrafodaethau'r Pwyllgor.

4. AMSERU CYFARFODYDD Y CYNGOR - CASGLIADAU

Cyflwynwyd - adroddiad gan y Pennaeth Gwasanaethau Democrataidd yn dilyn yr ymgynghoriad ar amseru cyfarfodydd y Cyngor, a gynhaliwyd rhwng mis Awst a Medi eleni. Dywedodd y Pennaeth Gwasanaethau Democrataidd bod 26 o aelodau etholedig a lleyg wedi ymateb i'r ymgynghoriad, sy'n ganlyniad positif.

Cafodd aelodau gyfle nodi eu hamseroedd dewisol ar gyfer cynnal cyfarfodydd y Cyngor a darparu adborth. Ar ôl dadansoddi'r ymatebion daethpwyd i'r casgliad bod nifer uchel yn ffafrio newid amser cychwyn cyfarfodydd y Cyngor Sir o 2:00pm i 1:00pm.

O ran cyfarfodydd y Pwyllgor Gwaith, Pwyllgorau Sgriwtini, y Pwyllgor Cynllunio a Gorchmynion a'r Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd, roedd y mwyafrif o'r aelodau'n ffafrio cadw at yr amseroedd presennol. Roedd mwyafrif bychan o blaid cynnal cyfarfodydd am 2:00pm, tra bo 10:00am hefyd yn dderbyniol.

Atgoffwyd yr aelodau bod modd iddynt hawlio costau gofal ychwanegol i'w galluogi i gyflawni eu dyletswyddau, yn cynnwys gofal plant neu oedolion dibynnol.

Cafwyd trafodaeth ar yr effaith y gall amseroedd cyfarfodydd ei gael ar ymrwymadau gwaith aelodau, cyfrifoldebau teuluol a staff y Cyngor. Gofynnwyd pe byddai modd cadw at y trefniant presennol i gynnal cyfarfodydd rhwng Dydd Mawrth a Dydd Iau, a chadw at y calendr Pwyllgorau presennol.

PENDERFYNWYD: -

- rhoi sylw dyledus i ganfyddiadau'r ymgynghoriad.
- cefnogi symud amser cychwyn cyfarfodydd y Cyngor Sir o 2pm i 1pm ar gyfer blwyddyn ddinesig 26/27 ymlaen am gyfnod penodol.
- cynnal ymgynghoriad pellach ar ddiwedd y cyfnod prawf hwn (bydd angen adolygiad pellach o amseroedd cyfarfodydd yn fuan ar ôl etholiadau Llywodraeth Leol 2027).
- argymhell bod y Cyngor Sir yn cadarnhau newid amser cychwyn cyfarfodydd y Cyngor Sir i 1:00pm yn 2026/27 yn ei Gyfarfod Blynyddol ym mis Mai 2026.

- awdurdodi'r Pennaeth Gwasanaethau Democrataidd i atgoffa aelodau o'r gallu i hawlio costau gofal.

5. DATBLYGU AELODAU

Cyflwynwyd - adroddiad gan y Rheolwr Dysgu a Datblygu Adnoddau Dynol a oedd yn rhoi diweddariad ar yr hyfforddiant a gynigiwyd i'r aelodau ers cyfarfod diwethaf y Pwyllgor hwn ym mis Mehefin 2025.

Adroddodd y Pennaeth Gwasanaethau Democrataidd bod nifer uchel o aelodau wedi cwblhau'r hyfforddiant mandadol yn Ynys Môn o'i gymharu ag awdurdodau lleol eraill yng Nghymru. Dywedodd bod gwaith pellach wedi cael ei gyflawni ar y modiwl e-ddysgu Diogelu i gwrdd â gofynion y Safonau Diogelu newydd a gyflwynwyd yn 2024. Eglurodd bod darpariaeth hyfforddiant ar gael i staff ar hyn o bryd a'i fod wrthi'n cael ei addasu i'w rannu ag aelodau ar y Porth Dysgu.

Cyfeiriwyd at y Cynllun Datblygu ar gyfer Arweinwyr Grŵp, a bod gwaith penodol wedi cael ei gwblhau a bod cynnydd da'n cael ei wneud o ran gweithredu'r Cynllun.

Nodwyd bod trafodaethau ar y gweill ar ddarparu hyfforddiant ychwanegol ar Gydraddoldeb a Chraffu i aelodau, yn ogystal â hyfforddiant gan Heddlu Gogledd Cymru ar ddiogelwch personol.

PENDERFYNWYD nodi cynnwys yr adroddiad.

Daeth y cyfarfod i ben am 2:45 pm

**Y CYNGHORYDD KEITH ROBERTS
CADEIRYDD**